

ZASTĘPCA PREZYDENTA
MIASTA POZNANIA

Poznań, 17. 08. 2018 r.

Znak sprawy: Or-II.0003.1.350.2018

Nr rej.: 120318-500

Pan
Andrzej Rataj
Radny Miasta Poznania

Szanowny Panie Radny,

odpowiadając na otrzymaną za pośrednictwem Przewodniczącego Rady Miasta Poznania pismem z dnia 31 lipca 2018 r. i przekazaną mi przez Prezydenta Miasta do rozpatrzenia interpelację Pana Radnego w sprawie aktualnej sytuacji i przyszłości Stawu Browarnego, uprzejmie informuję:

1. Pyt.: „Jaki jest stan prawny Stawu Browarnego, w tym która jednostka była zarządcą tego zbiornika od 1990 roku do chwili obecnej”?

Staw Browarny obejmuje teren będący własnością Miasta Poznania i Skarbu Państwa, o następujących danych ewidencyjnych:

Miasto Poznań- nieruchomości:

Obręb Kobylepole, arkusz 10, działka 5 cz., 4cz.,

Obręb Kobylepole, arkusz 16, działka 3cz., 53cz., 1cz., 50cz., 2cz.,

Obręb Głównieniec, arkusz 31, działka 18,

Obręb Komandoria, arkusz 23, działka 49cz., 50cz., 47cz., 48.

Skarb Państwa- nieruchomości:

Obręb Kobylepole, arkusz 10, działka 21/34cz. (użytkowanie wieczyste),

Obręb Kobylepole, arkusz 10, działka 17cz.,

Obręb Kobylepole, arkusz 16, działka 54cz.,

Obręb Głównieniec, arkusz 31, działka 17cz., 13cz.,

Obręb Główniec, arkusz 31, działka 9001/1cz.(zarząd).

Od 10 lipca 2018 r. zarządcą stawu Browarnego jest Zakład Lasów Poznańskich (Uchwała Nr LXXI/1322/VII/2018 RMP z dnia 10 lipca 2018 r.).

W poprzednich latach zarządcą stawu Browarnego były Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji. Oczyszczaniem zbiorników zajmował się Wydział Ochrony Środowiska UMP.

2. Pyt.: „Jaka jest aktualna sytuacja Stawu Browarnego i jakie są zamiary dotyczące przyszłości tego zbiornika”?

Staw Browarny jest sztucznym zbiornikiem wodnym położonym we wschodnim klinie zieleni Poznania usytuowanym na wodach płynących, poprzez spiętrzenie rzeki Cybiny. W świetle obowiązujących przepisów, tj. art. 22 pkt 3 i art. 212. 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (j.t. Dz. U. 2017 poz.1566 ze zmianami) „śródlądowymi wodami płynącymi są wody w sztucznych zbiornikach wodnych usytuowanych na wodach płynących”, a „Prawa właścicielskie w stosunku do śródlądowych wód płynących oraz wód podziemnych, z wyłączeniem śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym wód publicznych, stanowiących własność Skarbu Państwa wykonuje Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie.

Zgodnie z powyższym, od 1 stycznia 2018 r. prawa właścicielskie w stosunku do wód rzeki Cybiny wykonuje PGW Wody Polskie. Do dnia 31.12.2017 r. (przed wejściem w życie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne) prawa wykonywał Marszałek Województwa Wielkopolskiego (zgodnie z Ustawą z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne).

Rzeka Cybina o łącznej długości 43,5 km w dolnym biegu na odcinku 9 km znajdującym się w granicach miasta, stanowi jedną z głównych osi przyrodniczych miasta Poznania. Dla poprawy i utrzymania stanu czystości wód rzeki Cybiny, jak również poprawy czystości wód zbiornika Maltańskiego, w latach 80-tych XX w. powstała koncepcja naturalnego, biologicznego oczyszczania wód cieku na odcinku pomiędzy Jeziorem Swarzędzkim a Jeziorem Maltańskim, poprzez utworzenie czterech małych zbiorników na Cybinie powyżej Malty. Poprzez ich utworzenie nastąpiło wydłużenie czasu przepływu wody w rzece, co sprzyja sedymentacji zawiesin oraz obniżaniu stężeń związków biogennych przy udziale organizmów w łańcuchu troficznym. Rzeka wykazuje łagodne wahania stanów i przepływów wody w ciągu roku, co jest związane z retencyjnym oddziaływaniem zbiorników. Na kaskadę zbiorników zwanych stawami (ze względu na niewielką powierzchnię oraz głębokość) składają się w kolejnościach położenia z biegiem rzeki od wschodniej granicy Poznania:

Staw Antoninek (pow. 7,50 ha), Staw Młyński (pow. 9,85 ha), Staw Browarny (8,30 ha) i Staw Olszak (3,70 ha).

Staw Browarny jest sztucznym zbiornikiem wodnym usytuowanym na wodach płynących poprzez spiętrzenie rzeki Cybiny. W roku 1990 na zlecenie Poznańskich Ośrodków Sportu i Rekreacji została opracowana „Instrukcja eksploatacji i konserwacji dla ciągu wodnego rzeki Cybiny od jeziora Malta do jeziora Swarzędzkiego”. Zgodnie z zapisami instrukcji na terenie Stawu Browarnego wyklucza się prowadzenie intensywnej gospodarki rybackiej i wędkarstwa, gdyż byłoby to jednoznaczne z systematycznym zanieczyszczaniem wód. Ponadto w instrukcji wskazano, że konserwację Stawu Browarnego należy podzielić na konserwację: bieżącą (na którą składa się m. in. coroczny przegląd umocnień, budowli) i okresową (obejmującą m. in. usuwanie zanieczyszczeń z dna zbiornika i koryta rzeki – raz na 3 lata). Dla zachowania pełnej sprawności istniejącego systemu podczyszczającego, polegającej na zdolności do zatrzymania (sedymentacji) zanieczyszczeń wymagane jest okresowe usuwanie nagromadzonych osadów dennych. Wobec przyjętych założeń ostatnie odmulanie Stawu Browarnego w latach 2012-2015 prowadził Wydział Ochrony Środowiska Urzędu Miasta Poznania. Cykliczne usuwanie osadów jest warunkiem koniecznym dla uzyskania zakładanych efektów ekologicznych sprowadzających się do stałego podczyszczania wód rzeki Cybiny. Uzyskanie stabilnej, wysokiej jakości wody doprowadzanej do Jeziora Maltańskiego jest jednym z istotnych elementów mających wpływ na jakość wody w samym zbiorniku.

Należy zaznaczyć, że głównym celem utworzenia zbiorników na rzece Cybinie było i jest utrzymanie stałej klasy czystości wód dla wykorzystania Jeziora Maltańskiego do celów sportowo-rekreacyjnych oraz odtworzenie w jeziorze układu samooczyszczania wód rzeki Cybiny.

Zbiornik winien istnieć nadal i spełniać rolę elementu buforującego dopływy z gmin sąsiednich (głównie Swarzędza). Z powodów krajobrazowych oraz ze względu na potrzeby strefowania od Malty (wykorzystywanej intensywnie pod względem rekreacyjnym), Staw Browarny powinien być zagospodarowany ekstensywnie (bez funkcji rekreacyjnych) – w ramach dojścia do korytarza obszaru Natura 2000. Urozmaicony krajobraz doliny rzeki Cybiny z mozaikową strukturą przestrzenną i bardzo zróżnicowanymi ekosystemami jest jednym z bardziej malowniczych w mieście. Jego wyjątkowy charakter kształtują żyzne lasy liściaste i rozległe łąki z płynącą w dolinie rzeką i licznymi zbiornikami wodnymi (stawami). Obiekt posiada wysokie walory turystyczne.

Staw Browarny objęty jest ochroną prawną, tj. formą ochrony przyrody o nazwie obszar chronionego krajobrazu „Dolina Cybiny w Poznaniu” (ustanowiony rozporządzeniem Nr 22/08 Wojewody Wlkp. z dnia 4.09.2008 r. - Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 168, poz. 2813). Obszar o powierzchni 182,66 ha,

powołano dla ochrony krajobrazu o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowych ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych. Zgodnie z § 2 ust. 3 ww. rozporządzenia na terenie obszaru obowiązują ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów wodnych, wśród których należy wymienić m.in. zachowanie i ochronę wód powierzchniowych wraz z pasem roślinności okalającej, jak również utrzymanie zakrzewień i szuwarów wokół zbiorników wodnych, w tym starorzeczy, oczek wodnych itp. jako bariery ograniczającej dostęp do linii brzegowej oraz utrzymanie pasów zakrzewień i zadrzewień wzdłuż cieków, jako naturalnej obudowy biologicznej. Ponadto zgodnie z § 3 ust. 1 cyt. wyżej rozporządzenia, mającym swoje umocowanie w art. 24 z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 142 ze zmianami.), na obszarze chronionego krajobrazu obowiązują zakazy, w tym m.in. budowania nowych obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 metrów od linii brzegów rzek, jezior i innych naturalnych zbiorników wodnych. Stosownie do art. 23 ust 2 ustawy o ochronie przyrody, organem ustanawiającym ww. formę ochrony przyrody jest sejmik województwa. Nadmieniam, że obszar Stawu Browarnego, jak i terenów bezpośrednio przyległych usytuowanych w dolinie rzeki Cybiny, w celu ochrony wód rzeki Cybiny i Malty, a także bogactwa roślinności leśnej, szczególnie typu łąkowego (łągi olszowe) objęty był również formą ochrony przyrody, tj. użytkiem ekologicznym „Olszaka II”. Z uwagi na zmianę przepisów, tj. wejście w życie ustawy o ochronie przyrody z dnia 7 grudnia 2000 r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 r. Nr 3, poz. 21) obszar nie posiada obecnie ww. statusu.

Dla ochrony dziedzictwa przyrodniczego Miasta, mając na uwadze istniejące walory przyrodnicze terenów usytuowanych wzdłuż rzeki Cybiny, w roku 2017 zlecono wykonanie „*Waloryzacji przyrodniczej terenów korytarza ekologicznego we wschodnim klinie zieleni wzdłuż rzeki Cybiny ze wskazaniem działań ochronnych i analizą terenowo- finansową*”. Wyniki badań wraz z wypracowanymi na ich podstawie zaleceniami ochronnymi, szczegółowo weryfikują granice terenów szczególnie cennych przyrodniczo, kwalifikujących się do objęcia najwłaściwszą formą ochrony przyrody. Badania argumentują, która z wyszczególnionych w istniejącym katalogu form ochrony przyrody (art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 142 ze zmianami) zapewni najskuteczniejszą ochronę klinom zieleni, jak i fragmentom korytarzy ekologicznych.

Autorzy opracowania, pod kierunkiem dr hab. Doroty Wrońskiej-Pilarek, wskazali zasadność ustanowienia formy ochrony przyrody na terenie obejmującej zasięgiem Staw Browarny. Dolina Cybiny, która mimo postępujących, niekorzystnych zmian w środowisku przyrodniczym, spowodowanych głównie antropopresją jest jedną z najcenniejszych pod względem przyrodniczym

rejonów miasta Poznania. Spełnia przy tym ważną rolę sprawnie funkcjonującego korytarza ekologicznego siedlisk wodnych i hydrogenicznych. Tereny wzdłuż Cybiny są dla miasta cennymi enklawami terenów leśnych i łąk, dodatkowo przyczyniają się do zachowania jego różnorodności biologicznej. Na terenie dawnego użytku występują gatunki grzybów, roślin i zwierząt objęte ochroną gatunkową, ścisłą i częściową, a często gatunki bardzo rzadkie i zagrożone w skali kraju i regionu. Jednym z największych walorów opisywanych obiektów jest ich dendroflora z licznymi, okazałymi drzewami o obwodach pomnikowych, z których większość spełnia wymogi stawiane pomnikom przyrody i w pełni zasługuje na ochronę w tej formie.

Przedmiotowy teren stanowi obszar pretendujący do objęcia ochroną prawną jako użytek ekologiczny. Należy brać pod uwagę, iż ustanowienie formy ochrony przyrody łączy się zwykle z wprowadzeniem określonych zakazów i ograniczeń w korzystaniu z nieruchomości.

Areał dawnych użytków ekologicznych to jeden z ulubionych przez Poznaniaków miejsc wypoczynku, sportu i rekreacji. Znaczne walory krajobrazowe, obecność cennych biotopów oraz rzadkich i zagrożonych zbiorowisk roślinnych, a także często bardzo rzadkich i zagrożonych gatunków grzybów, roślin i zwierząt, świadczy o dobrym jeszcze stanie zachowania środowiska naturalnego opisywanych obszarów i skutecznym oporze wobec silnej antropopresji.

W 2019 roku Zakład Lasów Poznańskich planuje sporządzenie specjalistycznych opracowań dotyczących oceny stanu zamulenia zbiornika oraz stanu urządzeń hydrotechnicznych.

3. Pyt.: „Czy byłoby możliwe i kiedy byłoby możliwe wykorzystanie Stawu Browarnego do celów wypoczynkowych, rekreacyjnych i krajoznawczych, zwłaszcza przez zagospodarowanie linii brzegowej dla ruchu pieszego i rowerowego, a być może również dla celów korzystania z samego zbiornika”?

Największe znaczenie dla ochrony dobra publicznego, jakim są zachowane przestrzenie przyrodnicze, mają miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Staw Browarny objęty jest miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego "Wschodni Klin Zieleni A" w Poznaniu, część a, (przyjęty Uchwałą RMP Nr VII/44/VI/2011 dnia 22 lutego 2011 r.). Zgodnie z jego ustaleniami, na terenie wokół Stawu Browarnego dopuszcza się lokalizację pieszych i rowerowych szlaków turystycznych, tras konnych i głównych duktów leśnych oraz polan wypoczynkowych z placami gier i zabaw oraz miejscami na ogniska, a także miejscami postojowymi. Poprowadzenie tras i ścieżek powinno być możliwe tylko na terenach położonych w odległości od najcenniejszych biotopów wodnych, zlokalizowanych w dolinie Cybiny oraz wokół stawów. Powyższe wymaga szczegółowej analizy

i konsultacji z zarządcami terenu. Przy projektowaniu szlaków, tras i ścieżek dydaktycznych należy także omijać stanowiska najcenniejszych gatunków grzybów, flory i fauny (zagrożenie niszczenia stanowisk, płoszenia zwierząt itp.).

Pragnę jednocześnie zauważyć, że intensywne zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne stawów stoi w sprzeczności z ich główną funkcją tj. poprawy czystości Jeziora Maltańskiego. W związku z powyższym Zakład Lasów Poznańskich, jako zarządca terenu, nie może dopuścić do intensywnego zagospodarowania linii brzegowej i samego stawu. W 2019 roku w ramach kontynuacji zadania „Poznawcze szlaki rekreacyjno - turystyczne” Zakład Lasów Poznańskich planuje realizację pływającego pomostu na północnym brzegu Stawu Browarnego. Natomiast zasadność wytyczenia kolejnej ścieżki przy brzegu stawu budzi wątpliwości ze względu na duże spadki terenu oraz fakt, że istniejące szlaki w dobrym stanie technicznym przebiegają w odległości od 5 do 20 metrów od linii brzegowej.

Z wyrazami szacunku

Z up. PREZYDENTA MIASTA

Maciej Wudarski
Z-CA PREZYDENTA MIASTA POZNANIA

Do wiadomości:
Przewodniczący Rady Miasta